

פרוטוקול מס' 77
מישיבת ועדת הכספים
סיום ד', כ"ב בסיון תשל"ד - 12.6.74, שעה 9:00

נכחד:

חברי הועדה:

- י. קדנמן - יו"ר
- ע. אמוראי
- א. אפרת
- ש. ארליך
- ט. ארנס
- י. בדר
- י. בן-טאיר
- א. רונן
- צ. גרשוני
- נ.צ. חלפון
- ש. לורנץ
- א. סלמד
- ע. פיינרמן
- י.ש. פלוטין
- ג. פת
- ד. קורן
- ח. קורפו
- נ. קצב
- ז. שובל
- א. שוסטק
- ס. שחל
- י. גולן

מוזמנים:

- י. תמיר - יו"ר ועדת הפנים
- י. בארי
- א. הרליץ
- שר הפנים - ש. הלל
- ח. קורנסקי - מנכ"ל משרד הפנים
- ס. אגסי
- י. ברזל
- ס. הקט
- י. סרקוביץ - משרד הפנים
- י. דש
- א. שפט
- סר קוטלרסקי
- ע. אתגר - משרד האוצר
- ס. פרידמן - משרד האוצר

פוזביר הועדה:

היועץ הכלכלי לועדה: א.נ. פלוג

דשמה: א. ובר

1) תקציב משרד הפנים לשנת הכספים 1974
2) ערבות מטעם המדינה לקופת חולים לעובדים לאומיים

סדר היום:

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הדיבור. רשות הדיבור לחבר הכנסת לורנץ.

ש. לורנץ:

אני מצטער שאני נאלץ שוב לפנות לוועדה לבקש לדחות את ההצבעה בענין העומר על הפרק בקשר לתקציב וכל הכול בכך, לפחות למחר, כי הוועדה המדינית שלנו נחתה להיום.

היו"ר י. קרגמן:

ועדת הכספים חייבת לגמור את עבודתה. אולם אם יש פניה מטעם סיעה כלשהי

לדחות את ההצבעה, נדחה אותה למחר.

י. בן-טאיר:

אני מציע לדחות את ההצבעה ליום ב' הקרוב, כי יום ב' הוא יום שבו כל החברים נמצאים בכנסת וקל להגיע לישיבה.

היו"ר י. קרגמן:

יום ב' הוא היום האחרון לאישור כל התקציבים. לכן אני מבקש את החברים, ובמיוחד את חבר-הכנסת ברך, שעד יום ב' יכינו את ההסתייגויות שלהם. ביום ב' נשעה עשר תהיה הישיבה מוקדשת להצבעה על התקציבים השונים. אני קבין שיש הסכמה לכך.

י.ש. פלומין:

הצעה לסדר: מליאת הכנסת העבירה לוועדת הכספים שני חוקים לתיקון חוק החיילים המשוחררים, הנראה שעה - אחת הוגשה על ידי חברת-הכנסת קצב והשניה על ידי חבר-הכנסת לבני. הצעת חוק אחת נשלחה חזרה למליאה. הייתי מבקש שנגיש מיד לעיבור את הצעת החוק של חבר-הכנסת לבני.

היו"ר י. קרגמן:

סדר היום שלנו עמוס. אם תהיה הסכמה שתהיינה שתי שיבות ביום אחד, אני אגיש את ההצעה. אם לא, אני חייב קודם לגמור את ענין התקציב. בענין הצעת החוק של חברת הכנסת בוזתה קצב לא היתה כל פרוטקציה. ההצעה שלה היתה בסך הכל בת שורה אחת.

י.ש. פלומין:

גם ההצעה השניה היתה קצרה מאוד.

היו"ר י. קרגמן:

כאן לא רק הוועדה קבעת אלא גם הממשלה צריכה לומר אם היא מסכימה לתיקון. להצעה מטעם חבר-הכנסת לבני היתה התנגדות מצד הממשלה. בכל אופן, אני מבקש לדחות את זה. חבר-הכנסת אמוראי ביקש לקיים בידור על רוחים על רכב. גם על כך אנו צריכים לקיים דיון.

תקציב משרד הפנים לשנת הכספים 1974היו"ר י. קרגמן:

אנו עוברים לסדר היום הרגיל - תקציב משרד הפנים. מבקש את יו"ר ועדת הפנים לשבת לידי. אני מקבל בברכה את שר הפנים מר שלמה הלל, שיופיע לפנינו גם כשר המשטרה, אבל בהזדמנות אחרת. כמו-כן אני מקבל בברכה את מנכ"ל משרד הפנים, מר קוברסקי ואת עובדי משרד הפנים.

אני רוצה להקדים כמה מלים. אני מסב את תשומת הלב לגרעון הסצטבר בצורה די מדאיגה ברשויות המקומיות, שעבר כבר את 3 המיליארד לירות. רוב החוב צמוד לסדר המחירים לצרכן. גם הגרעון השוטף הולך וגדל בשנים האחרונות. בשנת 1972 הגיע ל-122 מיליון לירות; ב-1973 = 160 מיליון לירות; ב-1974 = 600 מיליון לירות. נשמע מה הפתרונות שמציעים לכך, כי הגרעונות הללו מדאיגים כל אחד. לפני שנעבור לתקציב, מבקש את שר הפנים לומר כמה דברי פתיחה לדיון.

שר-הפנים ש. הלל:

ארוני היושב-ראש, תדי הוועדה, אני אסתפק במלים ספורות לציין מספרים שהתדשטתי מהם, והפירוט של הבעיות התקציביות יובא על ידי המנכ"ל, שאני

ש. הלל:

חייב להודות שהוא בקיא הרבה יותר ממני בשלב הזה, בבעיות של משרד הפנים. כאשר מדברים על תקציב משרד הפנים, מדובר על שני אלמנטים: התקציב למשרד והתקציב לרשויות המקומיות. בתקציב המשרד יש השנה גידול יחסית ניכר בהשוואה לשנה הקודמת, בסדר גודל של 35%, והשנה מגיע הגידול ל-52.5 מיליון לירות. זו תוספת של 13.5 מיליון לירות, ועד כמה שאני יודע, הגידול של 35% הוא קעל לגידול הפמוצע שהיה במשרדי הממשלה האחרים. בשנים האחרונות היתה מהפכה בתקציב משרד הפנים, ואני משער בזכותו של שר הפנים הקודם ושר האוצר הקודם. משום שלפי מה שראיתי מהמספרים המאלפים מאוד, בארבע השנים האחרונות גדל תקציב המשרד פי שלושה וחצי. כלומר, יש בו מזה כמה שנים בהחלט גישה לגמות ללקח לקראת משרד הפנים בהקצאת הסקורות כדי לאפשר לא רק את העבודה השוטפת אלא גם את העבודה העיקרית שמשרד הפנים צריך לעשות. זו עבודה של הכנת תכניות ופרוייקטים לעתיד. ובאמת בתקופה של השנים האחרונות היתה מהפכה ממשית בחלק הזה של הכנת תכניות ופרוייקטים שנעשו על ידי משרד הפנים. אני רוצה לציין פה למשל שכאשר אנו מדברים על תכניות המתאר, ישנם ארבעה מחוזות. ארבע תכניות מחוזיות כבר הוכרו; שתי תכניות מחוזיות אחרות תהיינה מושלמות עד סוף שנת התקציב הזו. ישנם תכניות מתאר מקומיות שמספרן הבנה יותר גדול - כ-100. 20 מוכנות ו-80 נוספות תהיינה גם הן מוכנות עד סוף השנה או הקלנדרית או שנת הכספים. כך שלקראת סיום השנה נוכל להגיע למצב שתכניות המתאר המחוזיות והמקומיות תהיינה כולן מוכנות. הפרוצדורה של אישור התכנית תארך קצת זמן, אבל זה לא ספק שלב חשוב לגבי התכניות לטווח ארוך יותר, שנצא אולי מהמצב של אימפרוביזציה, שכל אחד עושה למקום שלו.

התכניות הארציות הן עניין יותר מסובך. היו כמה תכניות ארציות נכמה שטחים, שהוכנו בעבר, כמו שדות תעופה, מיקום של תחנות כוח באזורים שונים, וישנן בשלב זה 15 תכניות מתאר ארציות שצריכות לטפל בבעיות המדינה ולא של אזרחים מסויימים. הבנתו שהתכניות הארציות לא תהיינה גמורות בשנה זו, אבל מכל מקום, הן נמצאות בטיפול מאוד נמרץ. עשיתי על הגידול בסדר גודל של 13.5 מיליון לירות, חלקן הגדול, כמובן, הלך לכיסוי ההתייקרויות בשכר העבודה ובמצרכים השונים. שתוך 13.5 מיליון לירות, 9 מיליון מיועדים לבטוח את ההתייקרויות השונות. אבל זה בכל-זאת מותיר 4 מיליון לירות ויותר כדי לפתח תכניות ופרוייקטים נוספים, וישנן כמה תכניות חשובות שיש בהן כדי ליעל את העבודה של משרד הפנים וגם כדי לאפשר יותר היעזרות בחומר שמתרכז במשרד הפנים. הכוונה היא להקים מערך אוכלוסין חוש שיאפשר שירות מהיר וערכון ותוספת פרטים. אנו מגיעים למספרים כאלה שחשוב מאוד שהטיפול ייעשה באמצעות מיכון. ישנה תכנית להכין כדטסת לביקורת הגבולות, דבר שחשוב לי גם בתור שר המשטרה. עד עכשיו הדברים האלה היו פחות או יותר בצורה פרימיטיבית, ואם אנו מגיעים היום לסדר גודל של כניסת מאות אלפי אנשים בשנה, אז ברור שאנו צריכים להגיע למיכון, על מנת להגיע ליכולת של שליטה ובקרה למי מי נכנס ומי יוצא. עד עכשיו יש אמנם ביקורת גבולות, אבל אדם יכול להכנס ואם אין הוא מתנגב להופיע ולהגיד שהוא לא יצא מן הארץ בתום תקופת האשרה שהוא קיבל, או אם לא נתקלים בו - אין לנו יכולת להגיע לידיעה שפלוני שקיבל אשרה לחודשיים נשאר בתום החודשיים. כי באמצעות טיפול בצורה ידנית אין למשרד הפנים האפשרות לטפל במאות אלפי איש, ומשרד המשטרה איננו יכול לעקוב אחרי כל אדם. אם נגיע למיכון, נוכל לאתר כל אדם שלא יעזוב את הארץ תוך פרק הזמן המוגבל שקיבל אשרה. הכדטסת תפלוט את כרטיסו ותהיה אפשרות ביקורת יעילה יותר.

אחד הדברים החשובים במיוחד השנה שהתקציב מתייחס אליו, ואינני משוכנע שבצורה מספקת, הוא האיערכות לקראת מצבי חירום וגם ניסים כתיקונם. אני מתכוון לאו דווקא למצבי מלחמה מסש, אבל יש כל מיני סכנות של פיגועים גם בזמן שהוא בין מלחמות. אם תהיה מלחמה מסש אנו צריכים להיות מוכנים וערוכים הרבה יותר טוב בכל העניין הזה של היערכות העורף במקלטים ובכל מיני סיפורים. אני רוצה לומר לוועדה הזו שהיא ועדה סגורה, שעד עכשיו בכל תכניות המלחמה הבאנו בחשבון שההגנה היעילה ביותר על העורף היא חיל האוויר. ההנחה היתה שסכנת הליפגעות של ישובים בעורף היא נמוכה. כך היה הדבר לאחר מלחמת העצמאות. במלחמות שהיו, לרבות מלחמת יום הכפורים, הדבר הזה עמד במבחן. אולם לפי הסכניקה המודרנית של הנשק שקיים היום באזור, חייל האוויר איננו יכול לתת את ההגנה על העורף. פה השינוי המהותי שחל אצלנו, שאיננו יכולים לומר שהערים שלנו מובטחות בזכות חיל האוויר וכל אותם דברים שנהגנו לחשוב עליהם פחות או יותר כדי לצאת ידי חובה, כמו מקלטים, מקבלים היום חשיבות מירבית לעומת המצבים שהיינו בהם קודם.

תקציב זה הוכן לא על סמך לקחי מלחמת יום הכפורים, ויש שורה שלמה של דברים שאני מרשה לעצמי לומר שאם היינו מבינים אותם, עשוי, היינו צריכים לקחת בחשבון בעקבות השינויים שחלו במערך הזה, ולהכין אותם בצורה אחרת. אבל התקציב הזה הוא תקציב וזה לא פוטר אותנו מלהמשיך בכך, כי סמילא אין לנו אפשרות להכין תכנית מפורטת של מה שצרוי לעשות ופה ניתן לבצע במסגרת התקציב הזה. אני אומר את זאת כי יכול להיות שבשנה הבאה או בתקציב וצא נצטרך לקחת דברים בסדר גודל אחרי לגמרי לגבי היערכות העודף למלחמה, כאשר כל מקומות האוכלוסיה בארץ יכולים להיות הרבה יותר בתונים לסכנה. אבל יש בתקציב זה לענות על כמה בעיות, אם כי לא בשינויים דרסטיים. אחד הדברים שנקחו בחשבון, ואני מייחס לכך חשיבות רבה, זה ענין של מכבי-אש. אני שומע שהק השנה השלימו את התקן של עובדי כיבוי אש כפי שנקבע לפני עשר שנים עם כל המשתמע מכך.

בתקציב הנוכחי יש תוספת של מאה איש לתקן, שאני מאמין שהיא תתמלא, ואני רוצה לומר שאני מקווה שאם אנו נגיע ליכולת לגייס למעלה מטאה כבאים, זה כבר מעבר לתקן, ואני משער שבמסגרת הרזרבות הקיימות ניתן לזה עדיפות - ונמצא דזרבות שקיימות או במשרד הפנים או באוצר על מנת להגדיל את התקן של מכבי-אש למעלה מזה.

המצב יותר טוב לגבי המכשור של מכבי האש. המכשור הוא סביר. יתכן שנצטרך להגיע לבחינה יסודית בענין זה, ואולי לשינוי מהפכני.

לגבי תקציב הרשויות המקומיות - התקציב הוכן בסוף שנת 1973. בעת הכנתו ניתן היה לחשוב שיש איזון תקציבי של הרשויות המקומיות. אבל מאחר שאנו עדין בסחצית 1974, אני מניח שמה שהיה טוב ל-1973 לא תופס עכשיו בגלל ההתייקרויות בסחירים ובשכר העבודה. כך שהאסליה של איזון התקציב היתה בת-חלוף, ואני חושב שאנו נכנסים לתקציב, כאשר מראש אני צריך להניח שלא יגיע לאיזון. אבל התקציב לרשויות המקומיות ולעיריות הגיע כמעט ל-3 מיליארד לירות - 2.925 מיליארד לירות לאומת 2.327 מיליארד לירות לעומת השנה שעברה. כלומר, יש פה תוספת של בערך 600 מיליון לירות לעומת השנה שעברה.

בלי ריבית?

י. טר:

ש. הלל: אני מדבר על התקציב שלרשות הרשויות המקומיות. הרשויות המקומיות עשו השנה מאמץ ניכר, כזה שהם סכסכים בהכנסותיהם את מחצית הגידול הזה. כלומר, ברשויות המקומיות משלימות 300 מיליון לירות כך שהאוצר היה צריך להוסיף רק את המחצית השניה. זה הישג לא מובטל, אבל אני צריך לומר לכם שמה שנראה היה בעת הכנת התקציב כיריעה משמחת - שהתקציב יהיה מאוזן, לא מתקיים.

ח. קוברסקי: אני אנסה בכמה סעיפים של דברי לכלול גם דיווח על תכניות שהתחייבנו לבצע אותן ב-1973 ועל התכניות החדשות של שנת 1974, לא על כולן, אלא על עקריהן, מתוך הנחה שבעקבות השאלות נוכל להשלים.

הנושא הראשון הוא ארגון המשרד - אתם זוכרים שבראשית השנה שעברה בעת הדיון על התקציב, הצבענו שאנו בשלב של ישום התכנית של דה-ארגון של המשרד, בעקבות עבודה שנעשתה ב-1972. אני יכול היום לומר שארגון המשרד בוצע בשלמותו עדין לפרט האחרון של התכנית לרה-ארגון, כפי שגובשה בצוות של המשרד בתיאום עם ועדת הייעול הבין-משרדית. עיקרי השינויים - נעשתה אינטגרציה בכל הטיפול בנושא השלטון המקומי על ידי ריכוז כל התפקידים שהיו בעבר פרוכזים ביחידות שונות שלא כולן היו כלולות באגף לשלטון מקומי. והאגף לשלטון מקומי אורגן בשלושה מינהלים: מינהל כספים, מינהל לניהול מונציפאלי ולמינהל העובדים ברשויות המקומיות שכולל את נושא הביקורת וההורכה ברשויות המקומיות. הנושא השני בוצע גם במסגרת המחוזית - מבנה המחוז במשרד הפנים הותאם למבנה המשרד הראשי. הוקמה לשכה מקומית בכל מחוז תוך ריכוז התפקידים. הוקמו לשכות לתכנון במחוזות והוספנו בשנה שעברה 23 תקנים, הובם כמעט תקנים מקצועיים, ועל ידי כך נוצרה סמכות מקצועית הרבה יותר מחוזקת במסגרת המחוזית בנושא התכנון הפיסי.

נושא שלישי הוא ריכוז המחקר במשרד הפנים במחלקה אחת. מעבר היתה מחלקה למחקר רק במסגרת האגף לשלטון מקומי ולאפיים אחרים לא היה טיפול סדיר בנושא המחקר ותכנון דברים לטווח

ארוך. הוצאנו את נושא המחקר מהאגפים האחרים והוקמה יחידת מחקר. זה מחקר בכל תחומי בעשייה של המשרד - אם בנושא של השלטון המקומי על כל מה ששייך לזה, אם זה בכל הנושאים שנוגעים לתכנון הפיסי או בתחומים מיוחדים כמו דוקטרינת כבאות. מי שקורא את חוברת התקציב, רואה שהמשרד השתדל לפרט את הנושאים גם בסעיפי משנה.

התחום דביעי הוא קידום הנושא של רה-ארגון באגף לעליה ופרשם, מבחינת הפיכתו של קובץ האוכלוסין לקומץ אינטגרטיבי ולפיכך ייתר של כל נושא העליה והפרשם.

אני רוצה עכשיו להתרכז בהיערכות המשרד בטיפול בנושא איכות הסביבה, והיערכות גורמי התכנון במשרד הפנים, בקיץ שעבר קיבלה הממשלה החלטה על דרך היערכותה של הממשלה כממשלה על משרדיה לטפל בנושא איכות הסביבה. הנקודות המרכזיות היו:

(1) שכל משרד ממשלתי חייב בתוך מערכת השיקולים שלו, בבואו לבצע תכנית, לשלב את הנושא של איכות הסביבה כאחד המרכיבים בשיקול הדעת ובתהליך קבלת ההחלטות. לשם כך רצוי שכל משרד ייצור לעצמו סוקר מקצועי בתחום זה כדי לעשות את עיקר הטיפול בשעת הביצוע.

(2) הקמת שירות מרכזי מקצועי במערכת הממשלתית, סמוך במשרד ראש הממשלה - השירות לשמירת איכות הסביבה, שיגיש עזרה מקצועית בין על-פי יוזמתו ובין על פי פניות המופנות אליו מטעם משרדי ממשלה, וכן ישמש גורם ייעוץ מרכזי לגופי התכנון בארץ.

(3) הממשלה הקימה צוות נציגי השרים לאיכות הסביבה, ונקבע שחבריו של צוות זה יהיו נציגי השרים במועצה הארצית לתכנון הבניה, כאשר מנכ"ל משרד הפנים עומד בראשו. לצוות זה הוענקה סמכות הממשלה לקבלת החלטות בתחום איכות הסביבה לעניינים החורגים מטיפול משרד אחד. הוא גם הגורם המוסמך העליון בהיררכיה של הממשלה, ומחובתו לתאם את פעולות הממשלה בתחום איכות הסביבה. נקבע שמנהל השירות לסביבה יהיה היועץ המקצועי של המועצה הארצית לתכנון ולבניה. השנה ניתן גם פתרון לכך בדרג המפוזז. בכל מערכת מחוזית של משרד הפנים יתמנה איש מיוחד שתפקידו יהיה בקרת כל תכניות התכנון בטרם הן מגיעות להחלטה בוועדה המחוזית. כי הוכח בעליל שאם יש אפשרות לתרום משהו בנושא זה, הגוף העיקרי שיכול לתרום זה הגוף שעוסק בתכנון הפיסי, ואפשרות התמורה היחידה שקיימת היא כשלב קבלת ההחלטה, כי זו פעולת מניעה שעדיפה על פני כל פעולת תיקון. כי כאשר נוצר המשרד, זה כמעט בלתי אפשרי לתיקון.

כל ההחלטות האלו של הממשלה נתבצעו ער תומן. הוקם השירות, נתכונן צוות נציגי השרים, קיימת פעולה בענין זה ועכשיו מגיעים לשלב של סינון היועצים המקצועיים למחוזות. נעשתה פעולת חקיקה על ידי כך שבקיץ שעבר הכנסת קיבלה בחקיקה מהירה תיקון לחוק התכנון והבניה שאפשר לציבור הגשת התנגדות לכל סוגי התכניות. בעבר זה היה סוג בל רק לחלק מהתכניות. הסמכות הורחבה לכל התכניות, ושיתוף הציבור בתהליך התכנון מבחינת המשקל שכנגד לכל בולמוס הפיתוח ולחציהם של יזמים, הוכיחה את עצמו כאחד הגורמים שתורמים לייתור זהירות בתהליך קבלת ההחלטות. ובמה שקרה בפארק הכרמל ובמתחם עומריה, אנו רואים את הניצוצות הראשונים של עידנות הציבור.

הענקנו לעשרה גופים ציבוריים, על-פי חוק, להגיש התנגדות לכל תכנית והם מקיפים כמעט את כל הקופים הוולונטריים במדינה. גם כל משרדי הממשלה קיבלו אפשרות הגשת התנגדות לתכניות. אם מצדדים את כל זה, אני מרשה לעצמי לומר שזו תמורה חשובה בשלב ההתחלתי של כניסת הממשלה לטיפול בנושא איכות הסביבה, ויש כבר, לדעתי, תוצאות ראשונות חשובות למדי בהרבה תחומים.

הנושא השלישי הוא הנושא של התכנון

הפיסי. כבר הזכיר השר שהתכנון הפיסי זכה לרגש מיוחד והוא הזכיר מספר מאפיינים. למשל - לתכניות המתאר היו לנו ב-1971 - 300 אלף לירות, לכל נושא התכנון במדינה; ואילו היום קיבלנו 3,600,000 לירות, וזה יותר מפי עשרה. נוסף לכך ישנם סכומים נוספים לתחום זה במשרדים אחרים, כך שתקציב המדינה הקציב סכום יותר רחב לנושא זה. זה אחד הגורמים שהביאו לקידום נושא התכנון הפיסי. אני חייב להפנות את תשומת-לב הוועדה שאנו בפיגור רב כי החוק נכנס ב-1966. תכניות המתאר היו צריכות להסתיים תוך חמש שנים, והתכניות המקומיות היו צריכות להסתיים תוך שלוש שנים. הרשויות המקומיות

לא עמדו בזה והרבה מאוד מהערבותיה שבתחומי התכנון, נעוצה בכך שתכניות המתאר אינן מוכנו. בתא למשל, שני שליש מתכניות המתאר הן מלפני עשרים שנה ולא עודכנו, וחלק קטן בלבד מהתכניות הוא בן פחות מעשר שנים. די בכך כדי להציג את הפרובלמטיקה שבענין זה. לכן בשלמת תכניות המתאר היא אחת התרוסות החשובות ביותר להבטחת אפשרות פיתוח בהליך של תהליך הרישוי לעתיד. כי אם יהיו תכניות מעודכנות, יוכלו בעתיד יזמים לקבל את הרישוי בצורה מאוד פשוטה מבחינה אדמיניסטרטיבית ולא יהיה צורך במערכת דיונים בוערות, כי הוערות בשנים האחרונות איבדו את המהות של ועדות תכנון, וקיבלו יותר אופי של ועדת רישוי, והיה צורך להפעיל את המנגנון התכנוני כולו. אני מעריך שבגמר התהליך הזה שיהיה בסוף 1974, אולי בסוף שנת התקציב, נגיע למצב הרבה יותר טוב בשטח התכנון.

כבר הזכיר השר את הענין של תכניות מתאר ארציות שנמצאות בהכנה, אבל תימשכנה שנים אחדות כי כל תכנית כזו היא מאוד מסובכת. אבל ניתן עדיפות לאותן תכניות שיש להן השפעה על איכות החיים ואיכות הסביבה, והעיקריות שבהן - להכנת תכנית ארצית לניקוז אשפה. מבחינת שיטות הסילוק איננו יכולים להעתיק ממקומות אחרים, כי האשפה אצלנו יותר רטובה בגלל השימוש בירקות ופירות וכן בגלל תנאי האקלים. נמצאת בהכנה תכנית לאישור שטחי תעשייה; נשלמת התכנית לאגן ההיקוות של הכנרת וכן תכנית ארצית לתחנת כוח ורשת החשמל.

ד. קורן:

בכנרת זו רק תכנית או בדיקת הזיהום? כי יש קשר בין שני הדברים.

ח. קוברסקי:

מה שנוגע לשמירת איכות המים, נעשתה בענין זה עבודה גדולה על ידי נציבות המים. נציב המים אמר שהוא חושב שהיתה בכך התקדמות. זה תפקידו של נציב המים. התכנית של אגן ההיקוות של הכנרת נעשית על ידי מינהלת הכנרת. יש תיאום בין עבודת מינהלת הכנרת ובין הצוות המקצועי בראשות פרופ' אילון מהטכניון, שמכינים את תכנית המתאר. תכנית המתאר קובעת יעדי שטחים לכל האזור. היא מקצה שטחים לפונקציות ושונות שגורשות החל מחקלאות, בינוי, תיעוש, ישובים וכו'. אני שפח לומר שזה שנתיים וחצי קיימת הקפאה מוחלטת באזור הכנרת, וזן אולי התקופה שבה הכנרת נמצאת בטבע השמור ביותר, אם כי אינני רוצה להכטיח שאין לפעמים עבירה כזו או אחרת. אבל בדרך כלל עלה ביריבו להשתלט על המצב, והצוות שהכין את התכנית, עומד בימים אלה להציג את עבודתו. מינינו צוות היגוי מסותף לכל המשרדים. בשעתו עמו בראשו אריאל עמיעד. עכשיו הסכים לבוא במקומו פרופ' עמירן טהאוניברסיטה העברית.

תכנית אחרת היא תכנית ארצית של סימון אזורי עדיפות מבחינה אקולוגית להכוונת הביוב. תכנית אחרת היא תכנית ארצית לכרייה ולחציבה. לפני שבה היתה נשקפת סכנה להמשך החציבה בפארק הכרמל. הגענו בענין זה להסכם עם כל הגורמים, סיכמנו עם "נשר" שהם יעזבו את המקום, ואישרנו מקום באזור תמרה בגליל. במנהל החדש של "נשר" פעל מאוד באנין זה ואני מניח שתוך שנתיים "נשר" יעבור למקומו החדש. יש להם עוד דרישה של חציבה במקום הנזכר לעוד שנתיים. הכוונה של "נשר" הורחבה מעבר לתביעה שלנו והם החליטו להוציא את בית החרושת מחיפה, ובזכה לראות חיפה ללא הפטריה הזו, וזו תהיה תפורה חשובה להעמקת נושא זה.

תכנית נוספת היא תכנית אישור אזור תעשייה בנגב. המגמה היא לסקס אזור תעשייה מזיקה מחוץ לאזורי ישוב ו"מכתשים" עומדת לנטוש את באר-שבע, ובתקציב יש הקצבה רצינית לפתרון הנושא הזה.

תכנית נוספת היא תכנית תעופה פנים-ארצית; תכנית אחרת היא תכנית מתאר של העיר ירושלים, זה לא שייך לתחום האקולוגי, אבל אנו שותפים בתכנון העיר. אתם זוכרים את הויכוחים מסביב לתכנית האב, ובעיקר בתרכז בתכנון מערכת הדרכים, כשכאן טוקצים סכומים לנושא זה.

ד. קורן:

איפה הקו הצפוני של ירושלים?

ח. קוברסקי:

לפי תחום השיפוט מ-1967, לאחר שבולות העיר הורחבו מ-36 אלף דונם ל-110 אלף דונם. אגב, שטח ירושלים היום גדול ב-12 אלף דונם מהשטח של כל 6 ערי גוש דן, כך שאין לדבר על מחסור ברזרבות קרקעיות. ב-6 ערי דן השטח - 90 אלף דונם

ח. קוברסקי:

אני עובר קודם כל לדברים שייעשו בתחום הפחקר. למשל בתחום התכנון מצאנו שאחת הסיבות לקצב האטי בהכנת תכנית המטאר ובכלל מתח הזמן הנדרש להכנת הסקר (כל תכנית מטאר עוברת שלב של סקר של נתונים פיסיים, כלכליים, חברתיים ואחרים) היא העדר מיכון בתחום זה. הגענו למסקנה שיש להפסיק את המצב הקיים בתחום התכנון ולעבור לשיטת מיכון, ובשנה זו אנו מבצעים מחקר על מיכון שימושי הקרקע, כך ששליפת הנתונים תהיה ענין של ימים ולא של שנים. אנו מקציבים השנה סכום לקידום התכנית הזו.

דבר שני - בחינה מחדש של נושא המכסות של הקרקע לגורמים ציבוריים. היום ישנה הפרשה לצרכי ציבור של 40%. מתברר שאין בהפרשה הזו כדי לתת תשובה לכל הבעיות החדשות שנוצרות, לכל התוצאות שבינוי מטייל על מקום. אבל וא-עקא, אין למעשה היום במדינה תקנים להקצאת מכסות לצרכי ציבור. אנו מתכננים לקיים מחקר על המכסות האלו ולשתף בהן את המשרדים הנוגעים בדבר, ולהכין קודם הנחיות להקצאת מכסות, כך שנהיה בטוחים ששטחים מוקצים על פי נורמות קבועות ולא על-פי שיטה שונה ממקום למקום.

הדבר השלישי - בתחום השבחת התכנון - התקנת תקנות התכנון; יש לנו קובץ תקנות פנימי, אבל אין לנו עד היום תקנות תכנון, חלמעה כל גוף תכנוני פועל על פי מערכת סדרים פנימית משלו שהוא מוסמך לה על פי החוק. אנו מכינים קובץ מרכזי של בעיות תכנון שיצור ייתר אחידות בכל בעיות התכנון על פי תפיסה מרכזית של המדינה. כאשר אני מדבר על נושא התכנון אני רופה למצבור לחברי הוועדה שבעוד שנה יתקיים בישראל הקונגרס הבינלאומי לתכנון ולבניה. הקונגרס הקודם התקיים בישראל ב-1964, ועד היום מזכירים אותו כקונגרס הטוב. בהתחלה חשבו לבוא רק ב-1977, אבל לרגל המאורעות שהיו בפורטוגל פנו אלינו והסכמנו שיהיה הקונגרס אצלנו בשנה הבאה, ויש לצפות לכ-1300 איש. זה גוף מקצועי שבו יושבים קובעי המדיניות בודגים הממשלתיים, ראשי ערים וגם גורמים של מוסדות השכלה גבוהה שעוסקים בתכנון. הקונגרס יתקיים כנראה בסוף אוקטובר 1975. יש בתקציב הקצבה התחלתית. אין לנו ספק שלקראת הקדמת הקונגרס נצטרך לבקש סכום נוסף.

הנושא הרביעי - שירותי הכבאות ותפקידים מיוחדים - השר דיבר על כמה בעיות יסודיות בתחום זה. אני אתעכב יותר על פרטים ועל דברים שיש להם ביטוי בתקציב - א) כפי שאמר השר, בשנה זו יש הגדלה ניכרת בשירותי הכבאות. אין אנו שקטים בנושא זה. אם ב-1973 עלה בידינו למלא את התקן שנקבע ב-1963, זה אומר כבר את הכל. אנו חושבים שבמקום 700 כבאים דרושים למדינה 1200 כבאים. אנו מניחים שלא ניתן לגייס את המספר הזה, כי לא עומדים בתור להיות כבאים. אף על פי כן נראה לנו שצריך תוך שנתיים-שלוש להגיע להכפלת התקן. והשנה יש לכך ביטוי בתוספת מאה כבאים. בבירור שהיה לנו עם שר האוצר הקודם, האוצר למעשה קיבל עקרונית את התביעה שלנו, ואני מניח שמתוך הדו"ח יגיע לנו סכום של עוד 4 מיליון לירות לכבאות, וחלק מסכום זה יוקצב לעוד 100 כבאים, והייתר יוקדש להקמת תחנות כיבוי אש, להרחבה בשטח הציוד ולשירותים נוספים בתחום הכבאות. לפני שנה פתחה את בית הספר בצריפין שבו מבצעים פעולת הדרכה בשירות לכל העוסקים בכבאות כולל אנשי הג"א, וכן לעובדים בשדות התעופה, לאנשי כבאות במפעלים פרטיים, ושם מקבלים כל אלה את השתלמותם. בשנה שעברה ניתנה לנו אפשרות להקציב לכבאות מתקציב הפיתוח. הכנו תכנית של 5 מיליון לירות להגדלת הציוד בכבאות. אני מקווה שגם השנה נוכל לקבל לזה יותר דו"ח, אם כי אנו מודאגים יותר מבעיית כוח-האדם.

ז. גרשוני: הכבאים הם מתנדבים לאחר העבודה?

ח. קוברסקי:

לא. אלה הם עובדי איגוד הכבאים או הבשירות הפקופיות, ואין לי ספק שפוכחים להמשיך לפצוא כבאים בשכר. בימי המלחמה קיבלנו עזרה ממעבך המילואים של הג"א, שגם לו יש מערכת כבאות משלו לצרכי חירום. בימי המלחמה מתאחדים שני השירותים, האזרחי והצבאי, והם מופעלים באופן מרכזי.

ז. גרשוני:

ש היום אלה הם כבאים בשכר עבודה מלא?

ח. קוברסקי:

עם הרבה הלנת שכר.	<u>ד. קורן:</u>
עם הלנות שכר.	<u>ח. קוברסקי:</u>
שאתה אשמים בו.	<u>ד. קורן:</u>
אני מציע שפסק הדין ינתן לאחר אפשרות לנאשם לבדוק.	<u>ח. קוברסקי:</u>

בנושא מל"ח ופס"ח - קיבלנו אישור ל-35 מיליון לירות תוספת תקציב. מתוך זה היו 32 מיליון לירות לכיסוי הוצאות שנעשו בפועל בזמן המלחמה. אתם זוכרים שהיו כאן שאלות רבות אם הדברים האלה נדרשו, והתחייבתו לא לבצע את התשלומים אלא לאחר הבטיחה. התברר שההוצאות בפועל המוצרקות הן רק 25 מיליון לירות, ושילפנו רק סכום זה. נותרה לנו יתרה לשנה זו של 10 מיליון לירות, ואנו מקווים שגם כאן מתוך הרזרבה ואולי מתוך התקציב הנוסף, נקבל השנה תוספת של כארבעים מיליון לירות, חלק מזה כבר בתקציב שהוגש; חלק מוסכם עם האוצר שאם נביא תכניות הוא יעזור לנו בהשגת האמצעים לכך, ואני מניח שנוכל לקדם את העניין הזה.

נושא עליה ופרשם - הרברים הבולטים בתחום

זה הם אלה: ביצוע פרוגרמה של מערך אוכלוסין חדש. חקר ישימות נמשך כשנתיים ימים, כי רצנו לבדוק האם אנו הולכים בדרך נכונה, נתקבלה השיטה, ויוחל בכך השנה. הכוונה ללכת בדרך מאוד זהירה כי בזמן ההסבה של הפרשם לשיטה החדשה יצטרכו לפעול שתי מערכות יחד. המערכת שצריכה לתת שירותים תמשיך לפעול, ובעת ובעונה אחת אנו פניחים יסוד לשיטה החדשה. אנו החלטנו את השלב של פרוג'קט לעשות השנה, וזה ידרוש השנה הקצבה של מיליון וחצי לירות.

בענין מיכון כרסמת הגבולות - היו בידי

המטרה 7 מיליון כרטיסים שבצטברו במשך השנים. הרברים נעשו עד עתה בעבודה ידנית ואתם יכולים לתאר לעצמכם מה משמעות הדבר כשצריך לכתום בכרסמת הזו. לכן היא עוברת עכשיו למיכון, כאשר במיכון תהיה בדיקה מתמדת של הנתונים וגם פליטה של תזכורות לגבי תום אשראת שהיה בארץ וכו'. יהיה בכך עזרה למשרד הבטחון ולמטרה, למשרד הקליטה, למכס ולגורמים נוספים שהענין של ביקורת המדינה יש לו קשר אליו.

נושא הרשויות המקומיות - כבר הזכיר השר

שבתקציב גדל מ-2.327 מיליארד לירות ל-2.925 מיליארד לירות. נוצר פער בין התקבולים של הרשויות המקומיות להוצאותיהן, בסכום של כ-600 מיליון לירות. הפער הזה הוא כמעט פער קבוע, שאנו עדים לי מדי שנה. אני שמח לציין שזו הפעם הראשונה לאחר כשבע-שמונה שנים נמצא פתרון כדי להבטיח איזון התקציב. לפי הנתונים שהיו לפנינו בעת אריכתו של התקציב, לחמנו על ענין איזון התקציב, לא כל כך מבחינה כספית, אלא יותר מבחינת הוצאות והסדר הציבורי ברשויות המקומיות. כי גילינו כמה חוליות - באותו רגע שחדלנו לראות בתקציב בלתי מאוזן תופעה החורגת מהחוק, כבר אין מי שיכול להשלים על כך. כי אם מותר גרעון של אלף לירות הוא יכול להגיע למיליון, ואם יכול להיות מיליון לירות גרעון, יכול להיות עשרה מיליון לירות וכו'. לכן שכנענו את האוצר, ואני חייב לומר שהיתה הענות יפה מאוד, אבל התנינו את זאת במאמץ מקביל של הרשויות המקומיות. ואני רוצה לציין לשבח את האמצעים של הרשויות המקומיות, והרשויות המקומיות יעמדו לפי שיטה שקבענו של גיסו של 300 מיליון לירות בעצמן, שזה מחצית הגרעון. וזה שנים שלא היה מאמץ כזה מצידן. השנה גם שר האוצר עודד מנסה זו, והגישו לנו כבר מאפריל ועד היום למעלה מ-200 חוקי עזר פיקקליים של רשויות מקומיות, ומהם אנו מתדשמים שזה לא ענין מוסרי.

בענין ההצמדה - כיוון שכאן בוועדה לפני

שנה-שנתיים יצרו חלק מהחברים אוירה כזו כאילו הרשויות המקומיות זה עסק פשוט רגיל שסמוך לשלחן הממשלה, ואין לו דבר מבוזבז כמו הענין הזה - אני רוצה לתת לכם כמה מספרים מאלפים שמחייבים מחשבה אם הרברים הם כך. גם היום כאשר משקל הארנונה הכללית בכלל המיסוי העירוני ירד ב-15 השנים האחרונות, אנו מוצאים תמונה כזו: ההכנסות העצמאיות של הרשויות המקומיות שהן מטילות על התושבים וגובות אותן מגיעות למיליארד ו-220 מיליון לירות שזה מהווה כ-42% מכלל התקבולים שלהן אחרי כן. אם אנו לוקחים בחשבון שההכנסות של המדינה על פי הסכם או על פי חוק מגיעות ל-543 מיליון לירות, הנה ונזכור שמתוך 543 מיליון לירות, 450 הם תמורת ארנונת רכוש, שעל פי הסכם בין הממשלה והעיריות העיריות תכינו לוותר על מקור הכנסה זה והממשלה גובה ארנונת רכוש, ותמורת זאת מקבלות העיריות 4.8% מכלל ההכנסות.

אין לראות בזה לא מענק ולא תמיכה, כיוון שזה חלק הרשויות המקומיות כתוצאה מויתור שלהן.

פגיע לרשויות המקומיות יותר מאשר 4.8%.

ש. ארליך:

בהחלט. כי תיאורטית יכלו היום הרשויות

ח. קוברסקי:

לפתח את מס הרכוש אולי לעוד יותר מזה.

אני רוצה להזכיר לכם דבר נוסף - בראשית שנות החמישים היה קיים לפי דו"ח מדינת ישראל מס הכנסה לטובת הרשויות המקומיות בשיעור של 7% והיום בכל הדיונים אנו שוכחים שהיה הסכם בראשית שנות החמישים שמוותרים על 7% תמורת סכום מסויים. ואם הרשויות מקבלות היום 4.8%, זה פיצוי מתון על שלא הרחיבו את המיסוי. המלוות לקונסולירציה שהרשויות המקומיות לוקחות, זה גם כן ענין שלהן, כי הן מחזירות את המלוות הללו. כך שאפשר לוותר שההכנסו העצמיות של הרשויות המקומיות ממה שהן גובות ומטילות, וממה שמועבר אליהן על-פי דין, וההלוואות שהן לוקחות - פגיעות ל-64% מסך כל המיסומן של הוצאותיהן. וכל המענק של משרד הפנים לא עולה על יותר מ-470 מיליון לירות שמהווה לא יותר מ-17% מהתקציב. כי זהו הדבר היחיד שניתן להן לצורך גלובלי. שאר ההשתתפות של משרד הפנים שמגיע ל-472 מיליון לירות זה לא מענק. זו השתתפות הממשלה בשירותים ממלכתיים המגיעים להן. אני חושב שאין הרבה מקומות בעולם ששיעור המענק הממשלתי הוא בהיקף זה.

הואיל והזכרתי את ארנונת הרכוש, אני

רוצה לציין שאנו הולכים לקדמת חיסול עיוות שהיה קיים בענין זה. ארנונת הרכוש עזרה בעיקר לעיריות החזקות, ולא נתנה את הביטוי הנכון לחלקן של הרשויות המקומיות החלשות. דבר יצר תיוותים עד כדי כך שישובים שלא היו על המפה המונציפאלית בשנת ההסכם, לא נהנו מכך. למשל, ערו לא היתה רשות מונציפאלית והיא לא קבלה. ישובי המיעוטים שהפיתוח בהם לא היה אז רב, לא נהנו גם כן. במשך שלוש שנים לחפנו עם העיריות הקטנות, ללא הצלחה, ואני שמח לציין שבשנה שעבר הצלחנו בעזרת השלטון המקומי להגיע להסכם בשנין זה. וכבר הפקדנו תזכיר-הצעת חוק שהנושא הזה של תמורת ארנונת רכוש מתקציב המדינה לא יהיה על פי הסכם אלא על פי חקיקה. הכוונה שהסכום שנתקבלו עד עכשיו יחולקו לפי המפתח הישן, ואילו כל סכום ההגדלה כל שנה יחולק כך: 70% על פי המפתח הקודם ו-30% על פי מפתח חדש שבו יבואו לידי ביטוי גורמים של גידול אוכלוסייה, גורמים של גמר בניה. לפי המבדקים שלנו אנו רואים בזה בעיקר עזרה לרשויות מקומיות חלשות שעד עכשיו היו סמוכות על שולחן המענק, שזה כביכול מעשה חסד. ואילו עכשיו הם ייכנסו על פי דין, למערכת ההוצאות הזו.

דבר שני - אנו מעבדים עכשיו תכנית להענקת

ייתר חשיבות לארנונה הכללית, שלגביה היו פה תעוררות רבות. אנו רוצים לחצמיד את הארנונה הכללית למודי הפחירים. בד בבד עם זאת אני רוצים לפתח שיטה של קיבעת מערכת הנחיות על פי חוק שתהיה בזיקה אל ההכנסה לבפש. כך שמשפחות סדורות ילדים תקבלנה הנחות אוטומטיות. זו השנה הראשונה שאנו מפעילים כבר את נוסחת המענק שעליה דיברנו בשנים קודמות, בעיקר לגבי בחינת ההוצאות בתקציב הרגיל, ונתחיל בשירותים הכלליים. כך שיש בזה מכשיר לבדיקת העלות התקציבית של סל השירותים הניתן ברשויות המקומיות, והקצאת המענק שלנו בהטעמה שהרשויות המקומיות שופרות על הנוסחה שקבענו.

על ביטוח הצמדה.

בענין ההצמדה - הגענו להסכם עם האוצר

אבל אני שייב לתקן דבר אחד - היושב-ראש אמר בראשית דבריו שהגרעון של הרשויות המקומיות מגיע ל-3.5 מיליון לירות. זה לא קרעון. הגרעון הוא דבר אחד. הוא נובע מהתקציב הרגיל. כאן מדובר על חובות שהוצאו לצרכי פיתוח.

הכוונה היא שאין כיסוי לפיתוח.

היור"י. קרגמן:

היה כיסוי. אלה הן הלוואות פיתוח לבניית

ח. קוברסקי:

בתי-ספר; לכל המערכת של השירותים הממלכתיים

שזה למעשה למעלה ממחצית ההוצאות שהיו שם. אין לראות בזה גרעון כיוון שנתנו להם מקורות מימון - אם ממשרד החינוך ואם ממפעל הפיס ואם ממקורות אחרים ובתנאים לא טובים. טעיף כיסוי הגרעון כלול בתקציב. זה 500 מיליון לירות מתוך 3 מיליארד לירות וזה מתקרב ל-20%. הגענו להסכם עם האוצר שלגבי מחצית הקרן של ההלוואות הצמודות תהיה משוחררת מחובת הצמדה, תמורת 5% לקרן ביטוח הצמדה, וזו לדעתי עזרה גדולה מאוד לרשויות המקומיות לשנים הבאות.

הדבר האחרון שברצוני לעמוד עליו זה הענין

של המו"מ עם המשרדים ועם האוצר בנושא השירותים הממלכתיים. הכוונה לחינוך, לסעד, לבריאות. ההסדר הטוב ביותר שיש לנו הוא בעניני הדת - שליש מכסה העיר

ושני שלישי מכסה משרד הדתות, ואין מקום להתדייבויות ולפערכות דיווחים מסובכות. התקדמנו בשני תחומים - עם משרד הסעד הגענו להסדר החל מאשית שנת התקציב הזו, שמשרד הסעד קובע סל שירותים וקובע נורמה אחידה של השתתפויות בשירות הזה, אבל הוא מבטל את שיטת הדיווחים שבאה כניכול לברוק באופן עצמאי את מצב הרשות המקומית. משרד הסעד לבד, קיים בענף 46 דיווחים לרשויות המקומיות, ואתם יכולים לתאר לעצמכם איזה טירוף מנהלי זה.

ז. כולל את הדיווח של מערכת הסעד בעיריית תל-אביב?

ז. שובל:

אינני יודע.

ח. קוברסקי:

מצב זה הכביד גם עלינו, כי לא ירענו מה נותנים המשרדים השונים למערכת, כי השיטה היתה פשתנית ממשרד למשרד ואפילו בתוך המשרדים. אנו בשלב מתקדם גם בנושא החינוך, כאשר המגמה להטיל יותר חובות על הממשלה בנושא החינוך, והמגמה היא לבטל הרבה דברים שאין להם עוד מקום, כגון אגרת החינוך או תשלום בעד טיולים, שזה מגיע למאות לירות, והחינוך חושב שאין חינוך חנם במדינה. אנו רוצים להגיע לשיטה שגם משרד החינוך ישתתף בצורה מסודרת על פי סל מוצרים תקני שייקבע בינינו לאוצר, משרד החינוך והרשויות המקומיות. ועדה בינמשרדית שנתפנתה לפני שנה נמצאת בשלב סיום עבודתה. כבר בתקציב זה יש לנו הקצבה של כמאה מיליון לירות כמקדמה על חשבון זה, ושזה 60 מיליון לירות למענק שמופיע בתקציב, 40 מיליון לירות מופיעים בתוך המלוות לקונסולידציה, ואנו בבירור עם משרד הבריאות. כאשר נגיע להסכמים אלה, נחשוף מקורות אחרים לרשויות המקומיות ונגיע לייתר פישוט בחקיקה בנושא הזה בצורה מרכזית.

נושא הביוב - אתם זוכרים שבענין זה

קיבלתם דיווח על ההסכם עם הבנק העולמי. בגלל המלחמה חל איכות בפושא. אבל השנה יבוצעו עבודות בהיקף 80 מיליון לירות - 40 ישובים בארץ. בימים אלה מתבצעים המכרזים הבינלאומיים על 30 פקופות. אני מקווה שתוך ארבע-חמש השנים הבאות תתבצע התכנית שתגיע לחצי מיליארד לירות.

י. ברד:

אם אני מבין נכון את התקציבים לשנה זו של הרשויות המקומיות, הרי על גבייהם הם מאוזנים. מה יהיו האמצעים של משרד הפנים להבטחי שתקציבים אלה באמת יקוימו ושלא יהיו הוצאות נוספות? האם התקציבים האלה כוללים את ההתייקרויות וגם את תוספת השכר כפי שהם נראים לכולנו החל מחודש יוני ועוד מחודש ספטמבר? מה לגבי התוספת מינואר? אני פוטר אותך מתשובה על כך.

לגבי תקציב הפיתוח - כיוון שיש תקציב

פיתוח, תרשה לי להבריל בין אותם חובות שעושים כנדי לתת הלואות למפעלים לבין אותם חובות שעושים כדי להשתמש בהם באופן שיהיה איחה בעל חוב. מבקר המדינה לא פעם הוגשי את ההכרל בין שני סוגים של תקציבי פיתוח, ולכן אני מוכרח לשאול מה עם המקורות לימון תקציבי פיתוח, באיזה מידה הם יהיו חובות נוספים, ומה יהיו התנאים של חובות אלה מבחינת ההצפדה והריבית? מה יהיה היקף הכולל של החובות האלה?

לגבי הנוהג של העיריות להוסיף מפעלים

כגון אוניברסיטאות, תיאטרונים, בתי-ספר וכו' - מעל לחובות הסטוטוריות שיש לשלטון המקומי לפי החוק, מה הגבול שתקבעו להבא? כיוון שאם מדברים על גרעונות יש לכך זיקה להוצאות של הרשויות המקומיות. מה התכניות שלכם בענין זה?

מה בענין חברות פיתוח וחברות אחרות

של השלטון המקומי? בזמן הבריטים היה הנוהג הזה כדי לשחרר את העיריות מהכבלים של השלטון הזר ולענות לצרכים סיוחדים של הישובים היהודיים, ואז זה היה ברור. אבל מה עכשיו עם אותן חברות? אפשר להקים חברה כזו בלי רשותכם? זה אמצעי יעיל לעשות הוצאות וגרעונות בלי שום בעלות.

בענין התכנון - מה נשאר עוד בערים

מחוץ לתכנון? מה עוד לא מתוכנן, בפרט בערים הגדולות? מה האמצעים החוקיים, אם יש לכם, כדי לשמור שבבניה יכבדו את תכניות ובניה? מה האמצעים להבא?

י. תמיר:

כאחד מתברי הכנסת העוקבים בענין רב אחרי מעשי הממשלה בעניני פנים של המדינה, אני חייב לציין מתוך סיפוק והערכה את התמורות העוברות על משרד הפנים, והתמורות הן לטובה. אני מתכוון להסתגלות המהירה, העניינית וההולמת את הצרכים של הזמן החוש, והיכולת של המשרד להשיג פיגורים שנעשו במשך שנים שחלפו, ולהתאים את מבנות הפעולה שלו להתפתחויות. אני חושב שזה אחד הובדים הטובים ביותר שקרו לפינהל הישראלי בשנים האחרונות, ואלה האחראים לכך יעמדו על הברכה.

תרשה לי להתרכז בנושא אחד שאני רואה אותו האקוטי ביותר. לא על האקולוגיה, כי הקדיש לכך דברים מר קוברסקי. אני מתכוון להתפתחויות האתנוגרפיות של מדינת ישראל, שהן לדעתי כיום בעיית הבעיות שלנו. חברי ועדת הפנים סיירו בגליל. חלק מאתנו קיבלו משלחות משובי הגליל שנמצאים בספר ושל עיירות הפיתוח. היום אנו ממקדים את ההתעניינות כמה שנעשה בצפון הארץ, בגבול הלבנון. אבל זה לא פוסח על מה שבמצפה-רמון. מהי התופעה? התופעה היא אולי החמורה ביותר בהתפתחות כמבנה הישוב והחברה הישראלית - נוטשים את הישובים ומתרכזים בדצועת החוף, ובעיקר בסביבות הגוש המטרופוליטני המפניק של תל-אביב.

ביום ה' שעבר היינו מספר חברים בכמה ישובים, והנה התמונה שמצטיירת בקרית-שמרונה - מדי לילה מאות משפחות אורזות את מיטלטליהן ויורדות דרוסה. איך יודעים על כך? המשמרות של הצבא פוגשים אותם. הם יוצאים בלילה כדי שלא יראו אותם. לאחרונה למדתי באחד הפרסומים שכ-25% מתושבי הגליל עזבו את האזור הפורה מה, מועק לאתיישובות ולפיתוח וירדו לפני הארץ. כאשר אני קורא היום מה נעשה מצפה-רמון, זה אותו דבר. התהליך פוקד את העולים החדשים של ישראל שם ואת התושבים הותיקים, וזה פוקד חלקים שונים מהאופלוסיה הישראלית. זו תופעה שהשפעתה על המוראל, על הכלכלה, על הבטחון, על העתיד של הישוב הישראלי מכרעת ביותר.

ח. קורפו: הם עוזבים כי פוחדים לגור שם.

י. תמיר:

זה לא כך. במרחק כמה קילומטרים היינו ביישוב שהוא סטטי, ששם השיקולים הבטחוניים הם כמו בקרית-שמרונה, ושם אין עזיבה. וזאת משום שאנו במדינה, כמשרד מסלה, איננו ערוכים לתופעה שקיימת בעולם כולו ואיננו מוכנים לכך. בשלומי, לפי סקר, אוכלוסיית המקום היתה צריכה להיות עכשיו בשיעור של 14-15 אלף נפש. היום יש שם בסך הכל כאלפיים נפש. במעלות - 3500, לעומתה אוכלוסייה שהיתה צריכה להיות שם פי ארבעה. בחצור האוכלוסייה היא סטטית. כל כוח פורה, צעיר, משכיל, יורד מהמקום. מכאן אין נחמה במצב של חצור. בעיה זו נוגעת, רבותי, לדיון שלנו היום בתקציב משרד הפנים, וטוב שמר הלל נמצא כאן. הממשלה צריכה לדעת על כך, והמבנה לכך היא לא המניעה להיות בגבול הצפון, ולא המניעה היא שהמניבה לא נוחה - אלא פשוט, מדיניותנו לא עקיבה להפנות את האוכלוסייה החדשה הותיקה הנחנקת בגוש דן, לישובים האלה. המדיניות לא קיימת.

שאלתי את חברי ועדת הפנים וכולם הסכימו שצריך להפסיק את התיישובות בגוש דן וללכת לשם. אני יודע שבמדינה דמוקרטית זה קשה. אבל לו היתה לנו מדיניות כזו למלווה כל סוגי התמריצים, היו התוצאות אחרות. דו"ח שהונח לפני כמה ימים על שולח המועצה למחקר ולפיתוח והוא פרי עבודתו של צוות שנתמנה לחקור את בעיות איכות הסביבה - קובע שאם נגיע בעוד זמן לחפישה מיליון נפש, ברדיוס של 10 ק"מ יהיו 1600 תושבים לקילומטר אחד. אם נגיע לשמונה מיליון נפש, יהיו 8000 תושבים לקילומטר אחד בתל-אביב. האם נוכל להתקיים כך?

אני מצקש תשומת-לב הועדה לגילויים הללו שהם צריכים להיות מרכז ההתעניינות של הממשל הישראלי לטווח הקצר ביותר.

ע. פיינרמן:

שאלה אחת מתייחסת לכמות המס המונציפאלי שגובים מתושבי הרשויות המקומיות אצלנו. מר קוברסקי אמר שחלק ניכר ממימון השירותים מסוימות המקומיות נעשה על-חשבונן, והביא את הרוגפה של מניעת גביית ארנונה, וכנגדה המענק הממשלתי. אני יודע דבר קצת שונה, ואני רוצה שתתקנו אותי אם אני טועה. אני תושב ישוב מסויים ומשלם מס מונציפאלי. יש לי ידידים רבים בישובים עירוניים

ומתברר לי שגובה התשלום השנתי שלו מגיע ל-15% מגובה הפס הסונציפאלי המסולם אצלנו. אני משלם קרוב לשלושת אלפים לירות לשנה בשעה שבשום מקום אחר לא משלמים כך. אז האם תושבי הערים בעלי היכולת באמת נושאים בעול שהם צריכים לשאת בו כדי לספק לעצמם שירותים? אלי אני טועה. הבאתי את הדוגמאות האלה לצורך השוואה. לעומת זאת הבעיה של סיפון שירותים סונציפאליים במקומות אחרים - בדרך כלל גובה העלות של השירותים האלה גבוה יותר בהרבה, מאשר בכל עיר גדולה. וידוע לי על הרבה ישובים, בעיקר ישובי ספר וישובים קטנים שככל שהם רחוקים יותר הם קטנים יותר, דלים יותר ולא יכולים לעמוד בתשלומים אלה.

בעיה זו איננה חדשה. יש אמנם שיפור מבחינת גובה ההשתתפות של המדינה, אבל אינני יודע אם מישהו מעובדי משרד הפנים זוכר - לפני מערך שנים הוקמה ועדה מיוחדת לנושא זה, שמטנתה על ידי אשכול המנוח, ובראשה עמד דוד הורביץ, והם התייחסו לשורה שלמה של מסקנות שעיקרן הגדלה ניכרת של חייבת המדינה בשירותים הסונציפאליים בישובים קטנים. למשל - בישוב קטן של 50 משפחות, כביש פנימי לא נעשה על ידי מע"צ, והוצאה זו יכולה להסתכם בכחפשיים אלף לירות למפדנס וגם למעלה מזה. הוא הרבה בכיוב ובדברים אחרים. אז היוקר עצום, בבריאות, בחינוך ובכל דבר אחר.

שאלתי היא - האם אותן מסקנות הועדה ידועות לאנשי משרד הפנים; אם אינן קיימות, אינן ידועות, הייתי מבקש להעלות את זה מהגנזים ולענות לי מהי התשובה שלכם לבעיה זו, שהיא בעיה קיימת.

ביחס למכבי האש: (1) שמענו שיש כוונה להגדיל את התקנים במאה. מהי המצבה? עד כמה שאני יודע הבעיה היא לא תקן אלא מצבה, כשהבעיה היא פצוץ גדול מאוד. איך מביאים לידי כך שיצליחו למלא את התקנים הקיימים?

(2) האם יש חלוקה או פריסה של רשויות הכיבוי בהתאם למחוזות של הג"א? אם אין פריסה אחידה כזו, למה אין?

(3) האם במציאות של היום, כאשר הבעיה היא לא כל כך הכלים, אלא אין הכלים מגיעים למקום - האם לא הגיעה השעה להגיע לאיזה שירות כיבוי אש מטרופוליטני, לפחות לאזור הצפוף של גוש דן?

שאלה בענין הבניה בכפר הערבי - מה מספרם של המבנים הבנויים ללא רשיון בכפר הערבי, ואיך חושבים להתגבר על בעיה זו? אני שואל על כפרים ערביים מבח"נה פשוטה - אני מסייר הרבה בארץ ואני רואה מדי פעם שטחים חדשים של בניה. אני גם שומע וקורה מדי פעם על התנגשויות עם ערבים על דק של נסיון להרוס בתים, ובר שכתעש לא שומעים עליו במקסור היהודי. אז אני שואל דווקא על המקסור הערבי - כמה בתים כאלה בנויים ללא רשיון ומה ייעשה בענין זה?

ביחס לשיקום צנרת - אנו שומעים על מחסור חמור במים ועל וליפות מצנרת ועל איבוד עשרים אחוז מכמויות מים שנכנסות ליד מסוף ראשי, עד שמגיעות אל הבתים. אני רואה שענין זה של שיקום צנרת, שהיתה בו יוזמה ברוכה, ואתם משקיעים בזה כספים רבים - אני רואה ירידה לא רק דיאלית במחירים קבועים, אלא במחירים שוטפים. לפני שנה - 7 מיליון בלבד שערכם כשלושה מיליון לפני שנתיים, במקרה הטוב. אז למה בנושא זה יש האטה? האם מסוים שלא מבצעים את התכניות או מסוים שהבעיה נפתרה?

ז. שובל: ראיתי שיש עליה של כ-60% בהוצאות הכוללות של הנהלת המשרד. עד כמה שאני מבין העליה הזו היא כמעט כולה בהוצאות השכר, ועליות מספר העובדים מ-24 ל-34. אין פירוט על העליה הזו.

הקים קיים שיתוף מספיק בין אגף העליה ופרשם התושבים לבין משרד הקליטה ומחלקת העליה בטוכנות, והאם יש אפשרות לייעל ולקצר ביורוקרטיה?

רישוי כלי ירייה - למה זה לא במשרד המסטרדה? אם כי אולי בהזדמנות זו, כאשר יש שר אחד לשני המשרדים, אולי אפשר לאחד את שני המשרדים?

היו"ר י. קרבמן: בזה סיימנו היחס בנושא משרד הפנים, נמשיך פחד.

ערבות מטעם המדינה לסופת חולים לעובדים לאומיים

ג. סרינסון:
הקופה פנתה לאוצר וביקשה ביטוח הצמדה.
אוצר בנדיקה. אם יעמד בקריטריונים,
אז האוצר יתן ביטוח כסו לקופת חולים האחרות.

ח. סורנסון:
האם האם הערבויות האחרות שניתנו לקופת חולים
נפרעו?

ג. סרינסון:
הן נפרעות.

היו"ר י. קצנלסון:
אני מציע שנאשר את זאת, ולעמוד על כך
שיהיה ביטוח במסגרת הקריטריונים. כלומר,
לדרוש מהקופה לעמוד במסגרת הקריטריונים כדי שלא יצטרכו לשלם הצמדה.

ע. סיינסון:
אני רוצה להציע שנאשר את זאת על תנאי שאנחנו
ייעשה לזה ביטוח הצמדה, אם לא, לא נאשר.

היו"ר י. קצנלסון:
אינני מקבל את זאת. כדי שיהיה כאן ביטוח,
הקופה צריכה לעמוד בקריטריונים של הביטוח.
הייתי מציע שיהיה לחץ כזה כדי שיקופה תעמוד בקריטריונים, והאוצר יעשה כל
פאפץ שלא תהיה הצמדה של 9%.

ג. סרינסון:
אנו בדרישים את זאת באופן חיובי.

היו"ר י. קצנלסון:
אני מציע שלם בלחץ.

ג. סרינסון:
אינני רוצה שהועדה תכפה עלינו לתת ביטוח
בלי קריטריונים.

הוחלט: לאשר אתן ערבות מטעם המדינה לאשראי בסך 21
מיליון לירות שבנק אסופלים יתן לקופת חולים לעובדים
לאומיים לפי התנאים הספורדטים בטכתב שר האוצר פיום
ש' בסיון השל"ר (30.5.74).

מישיבת הנכלה בשעה 11:00